

ELLYMANIJA

prvo izdanje, 2011. god.

Uh, što sam
proklet,
danas zgodan,
sutra opet!

EKSKLUZIVNO

Franz Liszt- celebrity ili svetac?

Franz Liszt

Obucite se kao Liszt!

INTERVJU S FRANZOM!

Sve što morate znati o Lisztu!!!

Riječ urednika

Vežno je znati!

2

S Lisztom na kavi

4

Lisztovih top 11

6

Slavni suvremenici govore o Lisztu

8

Obucite se kao Liszt

10

Najbolji pijanisti sviraju Liszta

12

Sretan ti rođendan, Franzl!

14

Poštovani čitatelji,

u godini kada obilježavamo 200. obljetnicu rođenja jednog od najvećih skladatelja 19. stoljeća, odlučili smo izdati prvo, specijalno izdanje časopisa Ellymanija. Želimo vam predstaviti Franza Liszta kao skladatelja, ali i kao kontroverznu osobu koja je zaintrigirala cijelu Europu.

Život na krilima slave, kako to uvijek biva, donosi sa sobom i brojne negativne posljedice kako na psihološkoj i emocionalnoj tako i na obiteljskoj te socijalnoj razini. Stoga nimalo ne čudi da se u jednom trenutku Liszt odlučio posvetiti Bogu. Liszt je bio čovjek ispred svog vremena.

Njegov osebujan skladateljski stil ostao je prepoznatljiv sve do danas što svjedoči o njegovim trajnim kvalitetama. Njegovi nastupi podizali su prašinu gdje god se pojavio. Europska javnost pomno je pratila svaki njegov korak, a o njegovom celebrity statusu najbolje govore tisuće žena koje su ga obožavale. Zavodnik ili svećenik? To je samo jedno od mnogih pitanja na koja nudimo odgovore...

Pavao Mioč

Važno je znati

1. Le Concert čest moi - Koncert, to sam ja, napisao je Franz Liszt u jednom pismu.

Bio je najveći koncertni pijanist

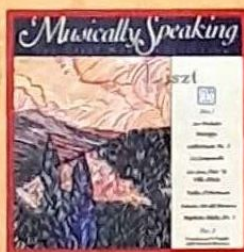
19. stoljeća, a svoje je koncerte

na zvao recitali. Na klaviru je mogao svirati sve: svih devet Beethovenovih simfonija, Verdijeve i Wagnerove opere, svoje virtuozne etide...

3. Često je dirigirao izvedbama vlastitih i tuđih djela, najčešće svojeg prijatelja, a kasnije muža kćerke Cosime, Richarda Wagnera.

2. Na Lisztovim koncertima nije bilo sjedećih mjesta: publika je stajala uz podij, žene su histerično vikale i bacale cvijeće ili maramice. Bio je prvi superstar u povijesti glazbe. Njegovu popularnost i moć nad publikom Heinrich Heine je nazvao Listomanija.

4. Stvorio je simfonijsku pjesmu, programnu orkestralnu skladbu u kojoj pomoću glazbe opisuje različite romantične priče, likove ili osjećaje.

5. Liszt je bio humanitarac! Donirao je novce za bolnice, škole ili karitativne udruge.

Pomagao je izgradnju Beethovenovog spomenika u Bonnu, Mađarske nacionalne škole za glazbu, katedrale u Kolnu, gimnazije u Dortmundu, crkve sv. Leopolda u Pragi...

7. Liszt je besplatno podučavao preko 600 mladih pijanista. Kao skladatelj i pedagog postao je vodeća ličnost kruga učenika i pristada tzv. novonjemačke škole.

6. Liszt je vjera privlačila od mladosti.

Zato nije čudno što se 1857. godine priključio franjevačkom svjetovnom redu. Iako je neko vrijeme proveo u samostanu pokraj Rima, nikad se nije zaređio za svećenika. Ipak je želio da ga zovu Abbe Liszt (Otac Liszt).

S Lisztom na kavi

Zamislite intervjua u kojima sam Franz Liszt osobno odgovarao sve o preokupacijama svoga života, temama koje su ga progurala, vjeri u Boga i mnogim drugim temama. Mogao bi izgledati ovakvi!

Neki kažu da ste živjeli razvratničkim životom, dok drugi ističu vašu vjeru u Boga. Što je istina? Ja sam se cijelog života kolebala između duhovnosti i svjetovnosti. Tražio sam crkvenosti, ali iskreno rečeno ipak sam više puta podlegao svjetovnim izazovima. Vjeri sam se obraćao u trenutcima životnih kriza i padova, tražeći utjehu i smirenje.

Prati vas glas velikog zaradnika. Ima li u tome istine?

Volio sam žene, ali nikada ih nisam proganjao. Bilo je upravo obrnuto, mnoge su mi doslovno pripremale zasjede kako bi me upoznale ili provele neko vrijeme uz mene.

Bilo je to istovremeno iznadbiljivo i naporno...

Koja vam je žena bila najvažnija u životu?

Bile su dvije žene: Marie d'Agoult i Caroline sayu Wittgenstein - sa svakom sam proveo po 12 godina. Obje su zbog mene napustile svoje mužve. S Marie sam imao djece, a Caroline je bila vjernica i zato sam s njom bio posebno poveran.

Marie d'Agoult

princeza Caroline sayu Wittgenstein

Je li moguće da ste se zaredili?

Da, sa 46 godina sam ušao u franjevački svjetovni red poznat kao Treći red sv. Franje. Nisam se nikad zaredio na svećenika. Ipak sam mogao vršiti razne crkvene zadatke. Naposljetku sam stari život i postao poznat kao Abbé Liszt (otac Liszt).

Kako ste se odlučili na takav potez?

Započeo sam razmišljati o vjeri kao tinejđer u Parizu 1825. godine, uoko sam se vrijeme čak bilo i zarediti. Kada su se zaredale neuređe jedna za drugom (1859. g umro je sin Daniel, 1862. umrla kćerka Elandine, 1861. propao pokušaj vjenčanja s princezom Wittgenstein) želio sam se povući u osamu, okajati svoje grijeh. Iako rjeđe, i dalje sam održavao koncerte.

Prema Lisztovim slikama sa cara Franjo Josipa

Je li vaša promjena u volem životu utjecala na skladanje?

Svakako! U Rimu sam skladao uglavnom crkvena djela poput oratorija Christus i Legenda o sv. Elizabeti. Tada sam skladao Missu choralla i Madarsku krunidbenu misu. Za klavir sam skladao razna djela inspirirana crkvenim temama, poput dvije Legende: Sv. Franjo Asisi i propovijeda pticama i Sv. Franjo hoda po palovima. I još mnoga druga djela.

Je li Mađar ili Hrvat?

Hrvatski etnomuzikolog Franjo Kuhar pisan je o Lisztovom hrvatskom porijeklu.

Je suis hongrois (Ja sam Mađar) tako sam se, na francuskom jeziku, obratio publici prilikom svog prvog koncerta u Pešti. Zašto na francuskom? Zato jer je moj materijalni jezik bio njemački, a volio sam govoriti i pisati na francuskom jeziku. Nikada nisam dobro naučio govoriti mađarski jezik. Otac mi je bio Mađar, a majka Austrijanka.

Moje rodno mjesto Raiding pripadalo je mađarskom dijelu Austrougarskog carstva, a danas se nalazi u austrijskoj pokrajini Burgenland (Gradišće) uz granicu s Mađarskom. Tamo i danas žive Hrvati. Možda je zato vaš etnomuzikolog Franjo Kuhar mislio da sam ja Hrvat!!

Tko je najviše utjecao na vas?

Niccolò Paganini - njegovo virtuozno sviranje sam čuo 1831. godine. Nakon toga su dva tjedna moj um i prsti radili kao dvije proklete duše, bez prestanka sam vježbao i čitao Homer, Bibliju, Platon, Locke, Byron, Hugo, Lamartine, Chateaubriand, Beethoven, Bach, Hummel, Mozart i Weber - svi su bili oko mene.

Čiju ste glazbu najviše voljeli?

Volio sam i poticao novu, modernu glazbu. Oduševljavala me glazba Wagnera, Berlioza. Uvijek sam pomagao skladateljima izvođi njihovu glazbu. Izvodio sam djela Camille Saint-Saënsa, Edvarda Griega, Alexandra Borodina, Roberta Schumana i Franza Schuberta.

Tko su bili vaši prijatelji?

Najviše Berlioz i Wagner. Vile puta sam se javno oduševljavao Wagnerovim genijem. Isticao sam kako mislim na pjesnika i dramakog skladatelja, ali nisam mislio na njegove problematične teorije i užasnu narav. Na kratko smo bili prekinuli prijateljstvo kada je moja kćerka Cosima napustila svoga muža i pobjegla s Wagnerom u Švicarsku. Kasnije smo se pomirili.

Liszt u posjeti kćerki Cosimi i Richardu Wagneru

Koja je vaša poruka čitateljima?

Moja je želja da ljudi na spomen mojeg imena ne razmišljaju o mojim manama ili o tome kako sam bio veliki virtuoz i zvijezda nego da čijene moju glazbu i hrabru najavu novoga stila u njoj.

Lisztovih top 11

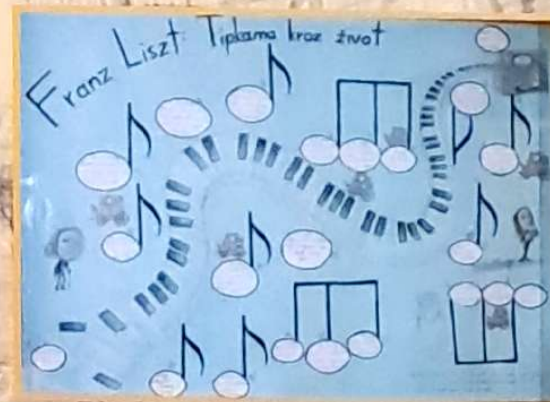
Likovni izraz doživljaju Lisztovu glazbu, učenici 1 razreda srednje škole.

Slike i plakati su izloženi u predvorju GU Elly Balic.

Skladbe: Mefisto valcer br. 1, Waldesrauschen (Mramor luma), Gnomenreigen (Ples patuljaka).

Liebestraum br. 3;
 Mađarske rapsodije br. 2 & 6;
 Mefisto valcer br. 1
 Totentanz za klavir i orkestar
 Waldesrauschen; Gnomenreigen;
 Klavirski koncert br. 2
 Klavirska sonata u h-molu
 Il Penseroso;
 Funerailles;
 Soirees de Vienne;
 Feux follets;

Slavni suvremenici govore o Lisztu

Kakva je Lisztova glazba? Kako je svirao? Zamislili smo još jedan razgovor: ovaj put s velikim umjetnicima Lisztovog vremena. Oni nam otkrivaju odgovore na naša pitanja!

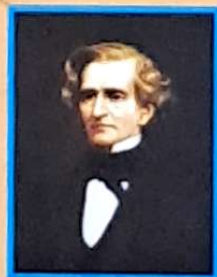
Frano i soci, moderna karikaturna

Kakve skladbe prevladavaju u Lisztovom opusu?

Frédéric Chopin (pijanist i skladatelj):

Skladao je najviše za klavir - originalna djela, ali i mnogo obrada tema iz tuđih djela (ili mađarskih pjesama).

Kakve je novosti uveo u glazbu?

Hector Berlioz (skladatelj):

Uveo je mnoge novosti u instrumentalne oblike. Spojio je sve stavke sonata, simfonije i koncerta u jedan cjelovit. Većinom je pisao programnu glazbu opisujući sadržaje iz književnosti ili vlastitog života.

Kakva je Lisztova harmonika?

Richard Wagner (operni skladatelj):

Njegova je harmonika vrlo bogata i moderna. Upotrebljavao je paralelne kvinte, isto tako paralelne skakanje i povećane kvintakorde, cjelotonsku ljestvicu, nije rješavao disonance. Čak je skladao atonalitetnu skladbu (Bagatella bes tonaliteta). Tako je najavio novu glazbu 20. stoljeća.

Opilite njegov pijanistički stil?

Clara Schumann (pijanistica):

Kada svira, Liszt izgleda kao opsjednut, nesvjestan svega oko sebe. Njegovo je sviranje poput njegovog života - razapeto između krajnosti. Rana djela puna su površnih razmetanja virtuoznom tehnikom, bez pravog glazbenog sadržaja. U kasnijim djelima ima i virtuozičteta, ali ima također i jednostavnijeg, suptilnog stila.

Kako je Liszt svirao s 12 godina?

Ludwig van Beethoven (pijanist i skladatelj):

Bio sam oduševljen njegovim sposobnostima! Savjetovao sam mu da nastavi svirati jer je jedan od sretnika čija je sudbina donositi sreću i zadovoljstvo mnogim ljudima.

Kakva je njegova tehnika sviranja?

Sigismund Thalberg (pijanist):

Mahao je svojom dugom kosom i bioao agresivno po tipkama, ponekad su čak pucali batili i lice klavira. Džao mu prepuca virtuozičnih vrstolomija. Njao je tremola, repeticije tonova, martelato udare, kromatske pasade u tercama, sekstama i oktavama u prestissimo tempu, nagle skokove u velikim intervalima, vođenje melodija uz pomoć palca, uzastop ostalih dionica...

Obucite se kao Liszt

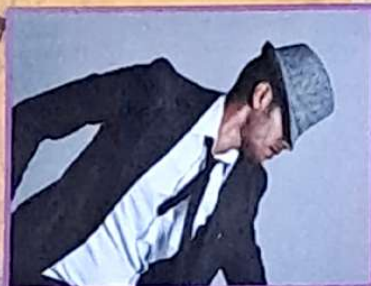
Beatles (ili Elvis Presley) nisu prvi uzbuđivali i iznudivali mlade djevojke. Bio je to Franz Liszt, zabavni mađarski pijanist dugo kose. Ostavljao je trag slomljenih srca od Beča do Moskve, a mogao je očarati publiku prije nego je odsvirao jednu jedinu notu. Uvijek je bio elegantno obučen!

Mislite li da bi se famozni Franz Liszt u današnje vrijeme oblačio upravo ovako?

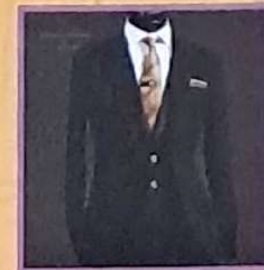

Ležerna modna kombinacija prigodna je za radnu svakodnevicu. I u današnjem ubrzanom tempu života možete na poslu izgledati lijepo i moderno!

Ako želite nositi modernu odjeću sa starijskim stilom, ili pak podsjećati na kuhara, ovo je pravi pogodak za vas!

Za slobodno vrijeme! Ova majica savršeno pristaje uz traperice i garantira dojam šarmantnog zavodnika kakav je bio upravo Liszt!

Želite li zbilja malikovati na slavnoga skladatelja u zavodničkoj ulozi svečani sako je krojen baš za vas!

Odvede li vas jednom saštimu u prekrasnu Budimpeštu, svakako na aerodromu Franz Liszt posjetite ekskluzivnu prodavaonicu pod imenom The Lees' Shop, gdje se nalaze prekrasne modne kombinacije! Cijene su zbilja primamljive i nećete im moći odoljeti! Nećete poželjeti!

The Lees' Shop

Svoja eleganciju možete istaknuti modnom kombinacijom koja će zasigurno pristajati visokim muškarcima.

Arthur Rubinstein	(1887. - 1982.)
Vladimir Horowitz	(1903. - 1989.)
Jorge Bolet	(1914. - 1990.)
Svjatoslav Richter	(1915. - 1997.)
Lazar Berman	(1930. - 2005.)
Martha Argerich	(1941.)
Daniel Barenboim	(1942.)
André Watts	(1946.)
Ivo Pogorelić	(1958.)
Boris Berezovsky	(1969.)
Evgeny Kissin	(1971.)
Lang Lang	(1982.)

**Najbolji pijanisti
sviraju Liszta**

**Pokušajte odsvirati početak jedne od
Lisztovih etida! Ukoliko ne uspijete postići
tempo Allegro, poslušajte izvedbu jednog od
majstora s prethodne stranice.**

MAZEPPA
From Transcendental Etudes
(1851)
4.

Allegro. From Liszt

The image displays the musical score for 'Mazeppa', the fourth piece from Liszt's 'Transcendental Etudes'. The score is written for piano and includes the tempo marking 'Allegro.' and the dynamic marking 'ff' (fortissimo). The piece is in 2/4 time and begins with a series of chords and eighth notes. The score is presented in four systems, showing the initial development of the piece.

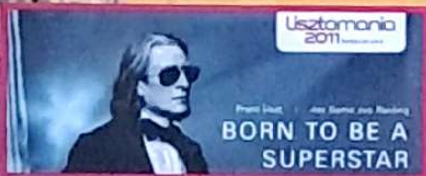
Sretan ti rođendan, Franz!!!

Kakva će biti proslava Lisztovog rođendana
22. listopada? Koji gradovi će se uključiti?
Provjerili smo za vas!

Burgenland (Gradišće), Austrija

Gradišće, poznato po monahu Hrvata koji tamo žive, obilježit će Lisztov rođendan velikim trojem koncerata. Od siječnja ove godine pa sve do samog dana rođenja ovog glazbenog velikana moći će te poslušati izvedbe najboljih svjetskih pijanista i orkestrara diljem istočnog dijela Austrije.

Rođendanski koncert održat će se 22. listopada 2011. godine u župnoj crkvi *Unterfrauenhaid*, u kojoj je Liszt kršten, proslavljeni pijanist Daniel Barenboim izvesti recital te odabrana Lisztova djela za klavir.

U Radingu, rodnom mjestu Franza Liszta, održat će se koncert 22. listopada 2011. s početkom u 19:30.

Mjesto održavanja je novozgrađeni Lisztov centar

Franz Liszt Konzertsaal Rading

Program: Festklänge

Solisti: Arcadi Valdos, klavir

Lisztov centar u Radingu

Bayreuth

Bayreuth je mjesto u kojemu je Liszt okončao svoj životni put. Od veljače pa sve do studenog 2011. više od 150 raznih događanja ponudit će široki repertoar za sve ljubitelje Lisztove glazbe. Valja napomenuti kako će 22. listopada 2011. velikoj proslavi obljetnice Lisztovog rođenja, uz brojne druge poznate goste, prisustvovati i Nika Wagner, praunuka slavnog skladatelja.

Ulomke iz oratorija *Christus* izvest će zbor i orkestar Lisztove akademije Budimpešta.

Dirigent je Adam Fischer.

Budimpešta National Concert Hall

Budimpešta

U Budimpešti, gradu koji je Liszt smatrao svojim domom, najveći koncert će se održati 22. listopada 2011. s početkom u 19:30.

Evo i programa:

Liszt: Piano Concerto No. 1 in E-flat major

Liszt: Danse Macabre

Liszt: Concerto No. 2 in A major

Denis Matsuev, klavir, Danubia Orchestra Óbuda, dirigent: Doménkos Ifjé

Franz Liszt je posjetio Zagreb 1846. godine i održao koncert u Hrvatskom glazbenom zavodu.

Proslava Lisztovog rođendana i promocija časopisa *Ellymania* održat će se u GU Elly Bašić u subotu, 22. listopada 2011. u 18 h.

Sudjeluju: Ana Krajinović, Ana Stanković, Pavao Mioč, prof. Dubravka Krušelj, prof. Jelica Boić, učenice Škole za suvremeni ples Ana Maletić.

Weimar

Weimar, grad u njemačkoj saveznoj pokrajini Turingiji, je kroz povijest bio grad od velike političke važnosti. Samim time je bio i kulturno središte od doba baroka pa sve do 19. stoljeća. Bach, Brahms, Schumann i Wagner samo su neki od svjetski poznatih skladatelja koji su svojim djelovanjem ostavili traga u Weimaru. Svoje mjesto u ovom gradu preuzeo je i Liszt i to kao glazbeni dvorski ravnatelj. Danas, gotovo dva stoljeća kasnije, 200 koncerata, najecanija i izložbi njemu u čast dokaz su Lisztove veličine i važnosti.

Festivalski koncert s djelima Wagnera i Liszta održat će se 22. listopada 2011. u 19:30 u Weimaru.

Dirigent: Christian Thielemann

Solist: Konstantin Scherbakov, klavir

Tekstove priredili i uredili učenici TO 3 razreda SS:
Julija Novosei, Dolores Žnidarić, Ana Krajnović,
Pavao Mioč, Martin Bajsić.

Grafički urednik: Mas dizajn d.o.o.

Izvršni urednik: Pavao Mioč

Glavna urednica: Nataša Perak Lovričević

Za izdavača: Marina Letica

Zagreb, listopad 2011.

